

Temaet 'Ondskab'

Lærervejledning

Udgivelsesår: 2016
Trin: 9. - 10. klasse
Fag: Dansk
Sider i alt: 6

I temaet 'Ondskab' tager vi udgangspunkt i programserien: 'Ond, ondere, ondest', samt i klip fra programmet 'Forskning på kanten - ondskab'.

DR3-serien 'Ond, ondere, ondest' undersøger, om ganske almindelige danske mænd kan foretage onde handlinger under særlige omstændigheder.

I klipsamlingen 'Forskning på kanten - ondskab' søger biologen Lone Frank og psykologiprofessor Henrik Høgh Olesen svar på ondskabens gåder.

Tv-serien 'Ond, ondere, ondest' og programmet 'Forskning på kanten - ondskab' danner grundlag for følgende opgaver.

Opgaverne kan laves samlet eller hver for sig.

Færdighed- og vidensmål for 7.-9. klasse

- Kommunikation
- Dialog
- Eleven kan deltage aktivt, åbent og analytisk i dialog
- Eleven har viden om demokratisk dialog
- Læsning
- Forberedelse
- Eleven kan skaffe sig et overblik over multimodale teksters opbygning
- Eleven har viden om genretræk og multimodalitet

Færdigheds- og vidensmål for 10. klasse

- Kommunikation
- Dialog
- Eleven kan anvende dialog som redskab til at få dybere indsigt og til personlig præsentation
- Eleven har viden om brug af dialog som redskab i forskellige situationer

Ondskab intro i klassen

Hvad er ondskab?

Eleverne skal to og to forsøge at komme frem til en definition af ondskab. Derefter skal klassen via diskussion forsøge at koge det ned til én definition, som klassen kan blive enige om.

Spørgsmål, som kan hjælpe eleverne på vej:

- Er et menneske ondt, fordi det begår en ond handling?
- Er der mennesker, der bliver født onde?
- Findes der onde mennesker i verden?

- Er ondskab noget, der ligger latent i os alle?

Breivik

Se klippet: [Forskning på kanten – Breivik](#)

Lav en tidslinje ud fra klippet om Breiviks handlinger på den skæbnesvangre dag i juli måned 2011 i Norge. Denne opgave kan laves i makkerpar eller i små grupper.

Diskutér derefter i plenum:

- Er Breivik et ondt menneske?
- Hvilke argumenter præsenteres i klippet, for og imod, at Breivik er et ondt menneske?

1-2 lektioner

Se klippet: [Forskning på kanten - Breivik2](#)

Forsker Henrik Høgh Olesen bruger begrebet closed mind og open mind.

- Hvad karakteriserer folk med et lukket sind/closed mind?

Brug ord som fundamentalist, fanatisk og underskud af empati.

1-2 lektioner

[Se klippet: Milgram](#)

Forestil dig, at du var én af de personer, der blev bedt om at udøve smerte på et andet menneske.

- Ville du gøre det? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Diskutér det med din sidemakker, og slut af med en opsamling i plenum.

1-2 lektioner

Autoritet

Arbejd med begrebet autoritet.

- Hvad vil det sige at have autoritet?
- Giv eksempler på folk med autoritet?
- Er autoritet godt eller skidt eller begge dele?
- Hvorfor er der lande, hvor en højere procentdel af personerne er villige til at gå hele vejen, og give den højeste ladning af elektricitet til ofret? Tyskland: 85%, Sydafrika: 87%, Danmark: 65%

30 min

Se klippet: Robberscave

- Findes stammementaliteten her på skolen? (klasser, B er bedst, men A er allerbedst)
- Hvad er I her i klassen (indgruppen) bedre til end de andre klasser (udgruppen)?
- Hvorfor kan gruppementalitet få mennesket til at handle ondsindet?

30 min

Ond, Ondere, Ondest

Gør magt gode mænd onde?

Det undersøger DR3. 15 intetanende unge mænd bliver lukket inde i et fængsel på et gammelt fort. Fem af forsøgspersonerne får rollen som vagter og magten over resten af de ti forsøgspersoner, som bliver fanger.

Alle episoderne i serien ligger tilgængelige i forbindelse med dette forløb, men hvis tiden er knap, kan man fokusere på afsnit 1, 2 og 6.

Der er herunder spørgsmål, som læreren kan vælge at bruge i arbejdet med disse afsnit.

Lad evt. eleverne diskutere afsnittene i små grupper og saml op i plenum.

Se første afsnit i serien '[Ond, Ondere, Ondest](#)': [Afsnit 1](#)

Eleverne kan læse disse spørgsmål inden de ser afsnittet, så de ved hvad de skal være opmærksomme på.

- Hvad betyder det, at fangevogterne føler sig særligt udvalgte?
- Betyder det noget, at vogterne og fangerne får uniformer på?
- Journalist og forsøgsleder Mikkel Frei tager det etiske ansvar? Hvad vil det sige?
- Hvordan starter vogterne ud med at behandle deres fanger? Hvorfor?
- Hvorfor har de svært ved at tage magten på sig?
- Hvordan adskiller Bo sig fra de andre vagter?
- Hvad mener journalisten med; 'Vi er alle født som modellervoks'?
- Beskriv spise situationen.
- Hvorfor begynder de på morgengymnastik?
- Hvordan adskiller Martin sig fra de andre vagter?
- Hvad tror I, der kommer til at ske?
- Vil de danske mænd udøve onde handlinger? Hvorfor/hvorfor ikke?

2-3 lektioner

Se andet afsnit i serien '[Ond, Ondere, Ondest](#)': [Afsnit 2](#)

- Beskriv fange nr.77/Morten, og situationen omkring ham.
- Hvilke sanktioner overvejer vagterne for at opretholde ro og orden?
- Hvorfor bliver vagterne uvenner omkring diskussionen om frokosten?
- Hvad konkluderer journalisten og forsøgsleder Mikkel Frei omkring fjernelsen af frokosten?
- Hvad er eksperimentets anden optrapning?
- Hvorfor vælger de at forfremme fange nr.10?
- Bliver de valgte fanger glade for at blive udnævnt som vagter?
- Fangerne kalder den nye vagt/Morten for en stikker. Hvorfor?
- Hvilke handlinger i dette afsnit, vil I bedømme som onde/ondsindede?
- Hvad har ændret sig fra første afsnit til nu?

2-3 lektioner

Se sidste afsnit i serien '[Ond, Ondere, Ondest](#)': [Afsnit 6](#)

I sidste program laves en opsummering af alle afsnittene, og der sættes fokus på de vigtige og skelsættende situationer. Vi får her et større indblik i journalistens tanker undervejs i eksperimentet, og hvorfor eksperimentet slutter før tid.

- Hvad skete der i Stanford eksperimentet i 1971? Se klippet fra 'Forskning på kanten'
- Hvilke tanker har journalisten Mikkel Frei gjort sig inden optagelserne starter?
- Hvad overrasker journalisten og redaktøren fra starten af forsøget omkring vagterne?
- Hvilken situation synes, Mikkel Frei er ubehagelig?
- Hvad sker der på 'sportsdagen'?
- Hvad sker der omkring fange nr.52 og mikrofonen?
- Hvordan påvirkes Mikkel Frei igennem forsøget?
- Hvorfor er det svært at være leder på et program, hvor man skader andre psykisk?
- Hvad sker der med vagterne efter fange 52 hives ud af programmet?
- Hvorfor vælger de at stoppe forsøget efter kun 5 dage?
- Hvilke argumenter kommer krisepsykologen med?
- Hvad er forskellen på det danske og amerikanske eksperiment?
- Hvad konkluderer psykologerne om udviklingen i programmet?
- Var der nogen i forsøget eller uden for forsøget, som udøvede onde gerninger?
- Hvem er ond? Forsøgslederen eller vagterne? (eller ingen)
- Hvordan tror du, at du ville reagere, hvis du var 1.fangevogter, 2.fange?

2-3 lektioner

Forslag til andre undervisningsaktiviteter i arbejdet med temaet '**Ondskab**':

1. Ondskab af Jan Guillou

I forbindelse med dette forløb kan I læse romanen 'Ondskab' af Jan Guillou og se filmen af samme navn.

Se dette klip med Jan Guillou i plenum i før-læsningsfasen: [Jan Guillou - taler om ondskab](#)

2. Skriv et essay med overskriften Ondskab

Du skal bruge en eller flere kilder fra de klip, der ligger i undervisningsforløbet ondskab. Du må også gerne benytte andre kilder.

3. Skriv et digt med overskriften 'Ondskab'

I digtet skal du beskrive 'ondskab'.

Digtet skal ikke have enderim.

Digtet skal være på minimum 4 strofer